

MODERNIZACE MÍROVÉHO DOPLŇOVÁNÍ OZBROJENÝCH SIL

V článku se zaměřím pouze na analýzu obsahu základních činností mírového doplňování a na nastínění základních koncepčních projektů jeho modernizace.

Mírové doplňování představuje soubor základních pravidel, vztahů a souvislostí, organizačních opatření a činností, jejichž prostřednictvím realizujeme

a) zjištění kvantitativního rozsahu branecké populace v příslušných ročních nározech a jejího teritoriálního rozložení;

b) kvalitativní poznání a ocenění celého souboru branecké populace;

c) stanovení stupně schopnosti (resp. omezení schopnosti) či neschopnosti každého brance k výkonu vojenské služby;

d) stanovení branného poměru každému branci schopnému vojenské služby, jakož i stanovení délky vojenské služby;

e) výběr branců do jednotlivých druhů odborného předvojenského výcviku k přípravě pro výkon konkrétní funkce v ozbrojených silách;

f) výběr branců pro poskytnutí úlev ve výkonu vojenské služby z důvodů sociálních, studijních a hospodářských;

g) distribuci plánovaného kontingentu branecké populace do jednotlivých útvarů a funkcí ozbrojených sil;

h) povolávání branců do vojenské

služby v stanovených nástupních termínech.

To jsou základní úkoly mírového doplňování, které se týkají všech moderních armád, jež jsou budovány na zásadě všeobecné branné povinnosti mužské části populace. Tyto úkoly si jednotlivé státy modifikují podle potřeb svých ozbrojených sil.

Mírové doplňování v ČSSR je zejména ovlivněno

— značně vysokým podílem neprofesionální a variabilní části (tj. vojáků základní služby) na celkových počtech ozbrojených sil,

— mezním čerpáním zdrojů branecké populace a značně nerovnoměrnou teritoriální alokací zdrojů branecké populace a potřeb ozbrojených sil;

Je vybudováno na zásadě všeobecné branné povinnosti mužské části populace, na 24měsíční základní službě (resp. 5měsíční náhradní službě pro část branců) a na 6měsíčním výcvikovém cyklu.

Přihlíží nejen k potřebám mírové armády, kvantitativní, kvalitativní a teritoriální tvorby záloh, ale i k některým závažným potřebám národního hospodářství (těžba uhlí, stavebnictví, zemědělství apod.), jež zejména v současném období mají značný rozsah a dynamiku.

To jsou výchozí předpoklady, které ovlivňují rozsah souboru základních pravidel mírového doplňování CSSR a jejich konkrétní náplň. Je to

- evidenční podchycení mužské části populace, počínaje 1. lednem roku, v němž bránci dovrší 18 let,

- poznávání a hodnocení jednotlivých stránek osobnosti branců, jejich schopností a zájmů na základě kombinace objektivních a subjektivních informací,

- jednostupňové odvodní řízení jednou za rok v měsících říjen—listopad,

- poskytování úlev ve výkonu vojenské služby z důvodů studijních, sociálních a hospodářských formou zkrácení (resp. i prominutí) a odkladů vojenské služby,

- kvalitatívni preferování některých skupin útvarů, vyplývající z rozdílného charakteru, úlohy a místa těchto útvarů v systému ozbrojených sil,

- zařazování branců do útvarů ozbrojených sil na základě požadavků na doplnění přímo od útvarů,

- kombinace exteritoriálního a teritoriálního doplnění, vyplývající z rozdílné a protisměrné alokace zdrojů branců a potřeb útvarů,

- šestiměsíční cyklus doplňování útvarů branci ve dvou nástupních termínech v roce (1. duben a 1. říjen) vždy cca po 25 % plánovaných počtů ozbrojených sil vymezených pro vojáky základní služby.

Součástí systému mírového doplňování je i soubor kritérií, zejména kvalitativních, v jejichž rámci se činnost mírového doplňování pohybuje a na jejichž základě měříme a posuzujeme jak hodnotu branecké populace, tak i hodnotu doplnění útvarů, jako výsledný efekt činnosti a fungování systému a jeho jednotlivých složek.

Součástí systému mírového doplňování je dále soubor a stupnice preferencí uplatňovaných při doplňování útvarů, jakož i soubor nástupních termínů branců do vojenské služby.

Do systému mírového doplňování zahrnujeme i příslušné členění orgánů mírového doplňování (které je u nás zatím 4stupňové) a úroveň delegace činnosti a odpovědnosti na jednotlivé stupně.

Klíčové postavení v systému mírového doplňování zaujímají poznávací a výběrový proces, organizace a náplň odvodního řízení, jakož i organizace a metoda zařazování branců do útvarů a funkcí ozbrojených sil.

Základní součástí dnešního systému mírového doplňování byly položeny již v roce 1952.

Do dnešní podoby byl postupně upravován, a to především jednotlivými a dílčími opatřeními.

Úpravy se týkaly organizace odvodního řízení (změna dvoustupňového řízení: zápis — odvod na řízení jednostupňové, tj. pouze na vlastní odvodní řízení: několikerá změna termínů) a v poslední době (tj. na podzim 1968) i přijetí dvou nástupních termínů branců do vojenské služby během jednoho roku.

Byly změny i v metodice zařazování branců do základní služby, jako důsledek úprav v institucionálním členění orgánů mírového doplňování (zrušení a později znovuzřízení VO).

Charakteristická a základní náplň metodiky zařazování branců do základní služby zůstala v základním měřítku zachována, i když došlo k podstatnému rozšíření kvalitativních kritérií a k jejich vnitřní diverzifikaci, čímž se proces zpracování plánu doplnění i jeho postupné rozpracování neobyčejně ztížilo.

Nedotknuty zůstaly základní články organizace a metody poznávacího a výběrového procesu s výraznou převahou subjektivního faktoru.

Každý systém (i jeho jednotlivé složky) má svou určitou životnost, období zavedení až k jeho likvidaci. Nedůsledné přihlížení k této objektivní zákonitosti na jedné straně a subjektivismus a nedůslednost při realizaci toho minima změny v systému mírového doplňování přivedlo tento systém do stavu, kdy má velmi omezené možnosti dále se podílet na podstatném zvyšování pozitivních efektů doplnění. Toto tvrzení chci dokumentovat.

Cílem procesu poznání v mírovém doplňování je objektivní zjištění úrovně zdravotní schopnosti branců k výkonu vojenské služby, stupně a druhu všeobecného a odborného vzdělání, zaměření civilní profese a kvalifikace branců, úrovně mentálních vlastností, fyzické zdatnosti, morálně politických kvalit, zájmů, motivací a dalších otázek osobního a rodinného charakteru.

Dosavadní nástroje a metoda poznávání však neumožňují komplexní poznání kvalit každého brance, resp. jsou příčinou jejich velmi zkreslené úrovně. To se týká především celé oblasti morálně politických kvalit, zájmů, sociálních a rodinných problémů, jejichž základním prostředkem poznání je písemný posudek.

Obsah a úroveň posudků ovlivňují subjektivní a objektivní faktory. Především jsou závislé na intelektové a vzdělanostní úrovni zpracovatelů, na jejich morálních a mentálních vlastnostech a

v neposlední řadě jsou poplatné i různým životním zkušenostem zpracovatelů. Tyto skutečnosti tak tvoří základní příčiny různých deformací posudků, jež ve své podstatě pracovníky jak místních vojenských správ, tak i útvarů víceméně dezorientují.

Úroveň a obsah posudku dále značně ovlivňuje postupující shromažďování obyvatelstva do větších sídlišť, vnitřní migrace a vysoké procento dojíždějících do zaměstnání.

Tradiční formy poznávání narážejí na další překážky, jež jsou pro ně prakticky nepřekročitelnou bariérou.

V současné organizaci a metodě poznávacího procesu lze jen část kvalit branců poznat v plném rozsahu a v potřebné objektivitě.

Chybí v něm však prostředky, jimiž můžeme objektivně poznat soubor mentálních vlastností branců, jež jsou nezbytné při zařazování branců na funkce, kde tradiční „trojlístek“ kritérií (zdravotní stav, civilní profese, vzdělání) k optimálnímu a efektivnímu zařazení do útvarů a funkcí naprosto nestačí.

Závažné nedostatky a nedokonalosti poznávacího procesu se negativně projevují i ve výběru i distribuci branců do útvarů a funkcí ozbrojených sil.

Základními předpoklady kvalitního výběru je komplexní a objektivní poznání jak kvalit branců, tak i potřeb ozbrojených sil. Tyto podmínky však nejsou v systému mírového doplňování plně zafixovány. V důsledku toho je kvalita výběru branců do útvarů a funkcí založena ve značné míře na intuitivním rozhodnutí pracovníků místních vojenských správ, kteří jsou nuceni se opírat jak o subjektivně zkreslenou úroveň poznání branců, tak i o nekomplexní a subjektivně zkreslené „požadavky“ jednotlivých útvarů.

Kvalita výběru je dále limitována úrovní rozpracování plánu mírového doplnění, jeho postupným rozpisem a více či méně vhodným spojením mírového doplnění s tvorbou záloh v určitém teritoriu. To je však již oblast metodiky zařazování branců do útvarů a funkcí.

Podstatou současné metodiky zařazování branců do útvarů a funkcí je:

a) **pokrytí kvantitativních požadavků útvarů;**

b) **pokrytí některých kvalitativních požadavků** (především vybraných civilních profesí, branců s odborným výcvikem ve Svazarmu, s určitou úrovní zdravotní schopnosti, jazykových schopností apod.);

c) **diferencované rozdělení branců s nižší využitelností v ozbrojených silách** (např. branců s nedokončeným základním všeobecným vzděláním, neznalých služebního jazyka, soudně trestaných);

d) **pokrytí některých jmenovitých požadavků na zařazení** (např. sportovci, umělci, branci se zvlášť speciální kvalifikací apod.).

Přitom pokrytí kvalitativních požadavků není vázáno na specifiku výkonu určité funkce u útvarů. Tato skutečnost vede k nerovnoměrnému kvalitativnímu rozmístění branců, přispívá k nerovnoměrnému obsazení některých stejných funkcí (i když globální zdroje umožňují naprosto rovnoměrné obsazení), zvyhodňuje některé útvary na úkor jiných atd.

V podmínkách nerovnoměrného a protisměrného rozložení jak kvantitativních, tak zejména kvalitativních zdrojů a potřeb, spolu s různou úrovní jmenovitých zařazování, uplatňování různorodých kvalitativních preferencí, nezbytností racionálního spojování mírového doplňování s tvorbou záloh apod., vede snaha o reálné splnění kvalitativních kritérií k značné roztržitélosti většiny kontingentů zařazovaných branců na velký počet místních vojenských správ, při čemž počty branců, jimiž různé místní vojenské správy doplňují vždy příslušný útvar, jsou značně variabilní.

To jsou základní nedostatky stávající metodiky zařazování branců, jež jsou příčinou nízkého efektivního využití civilní a předvojenské kvalifikace, kulturně technické úrovně, schopností a vlastností branců v průběhu vojenské služby.

Obdobná slabá místa existují i v organizaci a obsahové náplni odvodního řízení, jakož i v evidenci branců. Ale již to, co jsem uvedl, postačuje k jednoznačnému závěru:

Stav a náplň mírového doplňování, stejně tak i jeho systém nevyhovuje již potřebám ozbrojených sil.

Jejich nejslabší články jsou poznávací a výběrový proces a metodika zařazování branců do útvarů a funkcí. Z jejich nedostatků a prázdných míst vychází drtivá většina současných nedostatků mírového doplňování, výsledně se koncentrujících v neefektivním zařazení branců do funkcí a jejich nízkém využití v průběhu základní služby.

Je proto nezbytné současný systém mírového doplňování kvalitativně přebudovat a modernizovat, především na základě využití metod a výsledků některých vědních oborů spolu s využitím všech dobrých zkušeností a výsledků ostatních moderních armád.

NÁSTIN PŘESTAVBY A MODERNIZACE MÍROVÉHO DOPLŇOVÁNÍ

Mírové doplňování, jako důležitá součást výstavby ozbrojených sil a zároveň i nástroj její realizace, musí vycházet z konkrétních cílů. V současném období půjde především o kvalitativní stránku doplnění.

Na obsah činnosti mírového doplňování mají vliv i dvě ze základních tendencí působících v současných ozbrojených silách, tj. postupující profesionalizace funkcí a „vytlačování“ části přípravy mimo ozbrojené síly. Zejména vliv druhé tendence je v praxi velmi znatelný. Směr jejího působení spolu se zvyšováním kvalitativní stránky doplnění má svůj obraz v samotné „technologii“ mírového doplňování, kde můžeme pozorovat stálý a charakteristický posun těžiště práce a činnosti na všestrannou a kvalitní přípravu mírového doplnění.

Tento posun je dále v přímé souvislosti s rozšiřujícím se významem základních kvalitativních kritérií. Nejde již jen o rozšiřování obsahu a členění kritérií dosavadních (zdravotního stavu, vzdělání, civilních profesí), ale především o vznik nových (např. psychologická kritéria, kritéria tělesné zdatnosti apod.). Mění se i váha jednotlivých kritérií v jejich celkovém souboru. Tzn. nejen samotné doplnění, ale především jeho všestranná, dlouhodobější a kvalitní příprava, tj. poznání, ocenění a potenciální distribuce branecké populace do útvarů a funkcí má pro výsledný efekt doplnění rozhodující význam.

Tyto skutečnosti se odrazí i v obsahové náplni mírového doplňování. Kritická analýza současného stavu mírového doplňování ukazuje na jeho nedokonalosti a na nezbytnost jeho modernizace.

Při stanovení cílů přestavby a modernizace mírového doplňování, jakož i při formulaci náčrtu jednotlivých opatření vycházím především z analýzy dosavadní činnosti, z možného využití výsledků některých vědeckých prací, ze srovnávacích analýz jednotlivých částí mírového doplňování v zahraničí a z vlastních dlouholetých zkušeností na úseku mírového doplňování.

Především, že jde o nástin základních směrů činnosti mírového doplňování a jeho základních souvislostí a nikoliv o formulaci změn v systému mírového doplňování, i když se v některých dílčích otázkách jistým pokusům nevyhnu.

Přestavba a modernizace mírového doplňování má vycházet z těchto premis: — z modernizace a objektivizace poznávacího a výběrového procesu;

- z přestavby organizace a obsahové náplně odvodního řízení;
- ze změn metodiky zařazování branců do útvarů a funkcí;
- z racionalizace branecké evidence a její napojení na „jednotnou evidenci pracujících“;
- z využití moderní výpočetní techniky.

1. Modernizace a objektivizace poznávacího a výběrového procesu tvoří dominantu navrhované přestavby mírového doplňování.

Z předchozí analýzy vyplynulo, že základními nedostatky poznávacího a výběrového procesu jsou především

— **slabá úroveň poznání mentálních vlastností a úrovně fyzické zdatnosti u celého souboru branecké populace a**

— **výběrová praxe založená v převážné míře na intuitivním rozhodnutí pracovníků místních vojenských správ, opírajících se na jedné straně o nekomplexní poznání branců a na druhé straně o subjektivně stanovené a nekomplexní „požadavky“ jednotlivých útvarů.**

Z těchto základních nedostatků vychází i hypotéza přestavby a modernizace této části mírového doplňování.

Do poznávacího a výběrového procesu je nutné instalovat objektivní metody, založené na bázi využití některých vědních oborů, především psychologie, sociologie a profesniografie a podstatně omezit vliv subjektivních informací (zejména z písemných posudků) v poznávání kvalit branců.

Do praxe bychom měli zavést především metody psychologického výběru a testy tělesné zdatnosti. Nutnost jejich zavedení vyplývá objektivně z úlohy mentálních vlastností a fyzické zdatnosti v ozbrojených silách vůbec a při přípravě kvalitní a efektivní distribuce branců do útvarů a funkcí zvláště.

Podrobný náčrt koncepce psychologického výběru — viz VM č. 5/1967 str. 85 až 90.

S touto koncepcí psychologického výběru souhlasím. Její zavedení však do praxe mírového doplňování nastolí celou řadu závažných problémů organizačního, kadrového, materiálního a technického charakteru. Je proto přímo nezbytné možnosti a podmínky zavedení uvedených psychologických metod podrobně a všestranně ověřit u části okresních vojenských správ a tak předejít možné diskreditaci nadějněho řešení, jež by mohla přinést příliš urychlená instalace této

koncepte do praktické činnosti mírového doplňování.

Jeden z experimentů psychologického testování proběhl již v roce 1967 (u 4 okresních vojenských správ) a druhý v roce 1969 u další OVS.

Zavedení metod psychologického výběru a testů tělesné zdatnosti značnou měrou přispěje k rozšíření a k zvýraznění úlohy objektivních informací i v těch oblastech poznávání kvalit branců

— v nichž převažovalo nedostatečné a nekvalifikované subjektivní posuzování a

— které jsme nemohli dosavadními metodami a prostředky poznat.

Snaha o zvýšení úlohy objektivních informací neznamená, že zcela pomine subjektivní nástroje poznávání kvalit branců. Zejména forma osobního průzkumu a pohovoru pracovníků okresních vojenských správ s branci mohou mít v nejednom směru poznávání významnou úlohu. Jde především o oblast poznávání sociálních a rodinných problémů, jejichž závažnost může mít vliv nejen na teritoriální vymezení místa výkonu vojenské služby, ale i na rozsah doby výkonu vojenské služby příslušného brance.

Osobní průzkum zůstane proto i nadále součástí poznávání a výběrového procesu. Bude však omezen na podstatně užší okruh branců než dosud a bude doplňovat úroveň poznání zjištěnou objektivními metodami.

Vím, že psychologické metody se staly již nedílnou součástí mírového doplňování i v jiných armádách a zejména v USA, Francii, NSR, Švédsku jsou metody psychologického testování jednou ze základních součástí odvodů.

Výsledky a podíl psychologických metod na dalším zkvalitňování doplnění útvarů a na efektivním využití branců jsou naprosto a jednoznačně pozitivně hodnoceny.

Druhým předpokladem modernizace poznávání a výběrového procesu je vytvoření profesiogramů vojenských funkcí (ať již pro jednotlivé funkce nebo pro více či méně agregované skupiny funkcí).

Program vytvořit profesiogramy vychází ze záměru podstatně zkvalitnit výběr a zařazování branců a efektivní využití jejich kvalifikace, kulturně technické úrovně, znalostí a schopností samozřejmě nejen ve prospěch armády, ale také i samotných branců a jejich budoucího civilního zařazení.

Jestliže zavedení psychologických metod a testů tělesné zdatnosti je základním opatřením k všestrannému poznání a ocenění kvalit každého brance (jako

vůbec prvotního předpokladu jeho správného a odpovědného zařazení), je vytvoření profesiogramů vojenských funkcí prostorem k efektivnímu a optimálnímu využití jeho znalostí a schopností.

Tvorba profesiogramů vojenských funkcí bude mít své zvláštnosti. Branci nastupující do základní služby mají již určitou kvalifikaci, úroveň a směr vzdělání, jakož i další znalosti, jež je nejen účelné, ale i nezbytné v realizaci zařazení do příslušných funkcí v ozbrojených silách respektovat.

Obsahem profesiogramů vojenských funkcí by mělo být (výsledek našeho pracovního kolektivu)

a) popis příslušné funkce (např. charakteristika bojové, zabezpečovací, resp. i jiné techniky, příslušné k určité funkci, popis podmínek a prostředí při výkonu funkce, popis hlavních úkolů a činností z funkce vyplývajících apod.).

b) požadavky na kvalitu branců pro její úspěšný výkon (např. požadavky na zdravotní stav, úroveň a druh všeobecného a odborného vzdělání, na civilně profesní zaměření, mentální vlastnosti brance, jeho fyzickou zdatnost, jazykové znalosti, předvojenský výcvik ve Svazarmu apod.).

c) úroveň a rozsah přípravy v průběhu základní služby (např. druh školení, délka přípravy, náplň přípravy apod.).

Profesiogramy budeme zpracovávat především pro funkce bojového a operátorského charakteru.

Vybrat brance do funkcí mechaniků, strojníků a do některých dalších funkcí (kuchaři atd.) budeme na základě srovnání příslušných civilních profesí s požadavky vojenských funkcí, formou přímého transferu (ČVO 185 automechanik — automechanik) nebo stanovením stupnice nejvýhodnější záměny (např. ČVO 640 spojovací mechanik — 1. spojovací mechanik, 2. jiná slaboproudá profese, 3. silnoproudí elektroodborníci).

Pro tyto skupiny vojenských funkcí bude zpracování profesiogramů zbytečné, neboť úspěch či neúspěch, resp. více či méně kvalitní ovládnutí těchto funkcí, je determinován především určitou civilně profesní přípravou a jejím zaměřením.

Třetím nezbytným předpokladem modernizace poznávání a výběrového procesu je zavedení takových metod, které by vytvořily předpoklady pro poznání postojů branců k výkonu vojenské služby, jejich zájmů, zvláštních schopností, motivací, sociálních problémů apod. a jejich adekvátní využívání při konkrétním zařazování branců do útvarů a funkcí.

Dále se předpokládá využití výsledků teoretického výzkumu recidivistů a morálně narušených vojáků (výzkum realizuje mezioborový tým HPS) při zařazování branců soudně trestaných a morálně narušených do vojenské služby.

Všechna navrhovaná opatření by umožnila odstranit z poznávacího a výběrového procesu jeho prázdna místa a přispěla by podstatnou měrou ke komplexnímu poznání každého brance, které je výchozí podmínkou odpovědného zařazení a efektivního využití každého brance v ozbrojených silách.

2. Přestavba organizace a obsahové náplně odvodního řízení

Kvalitativní změny v poznávacím a výběrovém procesu si vyžadují i odpovídající změny v organizaci a obsahové náplni odvodního řízení.

To potvrdily mimo jiné i výsledky 1. experimentu psychologického testování reprezentativního vzorku 1600 branců roč. nar. 1949 u 4 okresních vojenských správ v roce 1967. Při experimentu bylo kromě jiného zjištěno, že testování branců (a to nejen psychologické) přímo u odvodů není prakticky možné a ani výhodné. Kromě závažných organizačních omezení vyvstává zde další závažný problém — jak a kdy výsledky testování zpracovat, abychom je mohly využít již při vlastním odvodu (jak při stanovení zdravotní schopnosti brance, tak úrovně jeho vojenské využitelnosti) a při výběru do předvojenské přípravy (zejména speciální), při řešení úlev ve výkonu vojenské služby apod.

Z výsledku 1. experimentu vychází i naše hypotéza budoucího odvodního řízení.

Obsahem odvodního řízení má být zejména

- zpracování branecké evidence,
- sejmutí psychologických a sociologických testů, testů tělesné zdatnosti, resp. i realizace dalších poznávacích a výběrových metod v rámci celé branecké populace,
- zdravotní prohlídky branců a stanovení jejich zdravotní schopnosti k výkonu vojenské služby,
- stanovení úrovně a směru využitelnosti branců ve vojenské službě a jejich předurčení pro výkon příslušných CVO a funkcí.

Základem organizační stavby odvodního řízení může být dvoustupňové řízení. První stupeň představuje registrace branců, 2. stupeň pak vlastní odvod.

Zatímco obsahová stránka přestavby

odvodního řízení je víceméně analogická náplní odvodního řízení v ostatních moderních armádách, nastíněné organizační členění je však značně odlišné. Počítá především s časovým oddělením obou stupňů, a to v důsledku nedostatku příslušných odborníků potřebných k bezprostřednímu hodnocení a k interpretaci snímaných testů. Předpokládáme použití výpočetní techniky při zpracování výsledků testování, odstraňující současně nedostatky příslušných odborníků, vyžaduje však určité časové období na zpracování výsledků testování a jejich hodnocení.

Délka tohoto období je tak základní veličinou určující rozdíl oddělení obou etap a jejich konkrétní instalaci.

Naznačená hypotéza dvouetapového odvodního řízení bude obsahem několika experimentů. Např. možnost a praktická únosnost etapového členění odvodního řízení a jejich časové oddělení je jedním z cílů II. experimentu psychologického testování branců roč. nar. 1951.

Na základě výsledků experimentu přikročíme ke konkrétnímu řešení jak organizace odvodního řízení a rozdělení obsahové náplně do jednotlivých etap, tak i k vnitřnímu uspořádání a racionalizaci odvodního řízení.

3. Změna metodiky zařazování branců do útvarů a funkcí ozbrojených sil

Obecným cílem mírového doplňování je přispět k rychlému dosažení bojové připravenosti vojsk aktivním ovlivněním procesu bojové přípravy v jejím začátku a průběhu co nejdékvětším kvantitativním, kvalitativním, teritoriálním a časovým rozmístěním branců do útvarů ozbrojených sil a funkcí.

Jedním z rozhodujících činitelů, jež ve značném měřítku ovlivňují realizaci uvedených cílů, je metodika zařazování branců do útvarů a funkcí, její konstrukce a úroveň používání.

Nedostatky v mírovém doplňování, stálý posun kvalitativních kritérií a jejich další diverzifikace, jakož i předpokládané změny v organizaci a metodice poznávacího a výběrového procesu si změnu dosavadní metodiky vynucují.

V podmínkách naší branecké populace, její úrovně, vývoje a rozsahu čerpání zůstane i nadále základním úkolem metodiky zařazování branců zabezpečování

- a) optimální distribuce branecké populace do ozbrojených sil a staďování zdrojových možností a potřeb ozbrojených sil, jak z hlediska kvalitativního, tak i z hlediska teritoriálního,

b) **diferencovaného doplnění útvarů na základě jejich charakteru, místa a úlohy v systému ozbrojených sil,**

c) **potřebných proporcí mezi potřebami mírového doplňování a tvorbou záloh.**

Nová metodika zařazování branců by měla vycházet z těchto principů:

a) **zařazování branců do útvarů na potřebu jednotlivých ČVO a funkcí,**

b) **doplňování útvarů vždy od stejných okresních vojenských správ,**

c) **získávání objektivních informací o kvalitativních potřebách jednotlivých útvarů.**

Základem nové metodiky má být **zařazování branců na potřebu jednotlivých ČVO a funkcí.** Realizace tohoto principu bude mít v mírovém doplňování výrazně pozitivní úlohu. Především se projeví v dalším zkvalitnění zařazení a využití branců na příslušných funkcích. Tímto opatřením se podaří zvýšit i dosavadní podle využitelnosti civilně profesní struktury a úrovně všeobecného a odborného vzdělání apod. Dále tento přístup umožní optimální diferenciaci v doplňování útvarů, založenou na celém souboru kvalitativních kritérií, přičemž se umožní do značné míry omezit i jejich protisměrné působení. V neposlední řadě se toto opatření pozitivně projeví i v kvalitě tvorby záloh a v jejich teritoriální alokaci.

Dosavadní metodika zařazování (založená na bázi doplňování na počty útvarů a na direktivním rozpisu některých kvalitativních požadavků) tyto možnosti zabezpečit nemohla a nemůže.

Realizace tohoto dominantního principu metodiky zařazování branců je však závislá na zpracování profesiogramů vojenských funkcí, resp. na dosažení optimálního srovnání civilních profesí s vojenskými funkcemi cestou přímého transferu, nebo řešením optimální záměny.

Pokud jde o druhý princip navrhované metodiky zařazování (**doplňovat útvary vždy od stejných okresních vojenských správ**), jeho realizací by se vytvořily předpoklady k podstatnému zjednodušení práce při každoročním zpracovávání a rozpisu „Plánu doplnění“ (zejména po přijetí zásady dvou nástupních termínů branců během 1 roku) a kromě toho by se vytvořil i nezbytný předpoklad budoucí úzké vzájemné spolupráce mezi příslušnými útvary a okresními vojenskými správami.

Konkrétní realizace tohoto principu v praxi mírového doplňování však předpokládá přistoupení k profilování kvantitativních a kvalitativních zdrojů branecké populace (podle jednotlivých OVS) a po-

třeb mírového doplnění (podle jednotlivých skupin útvarů) a na základě výsledků profilování přiřadit jednotlivé okresní vojenské správy a útvary.

Optimalizace kvalitativní distribuce branců do ozbrojených sil vyžaduje též přejít na takový způsob a organizaci zjišťování potřeb mírového doplňování, které by vyloučily vyžadování požadavků na doplnění přímo od útvarů, vertikálním směrem až do centra.

Tvorba nové metody zjišťování potřeb útvarů na doplnění je **třetím základním principem** navrhované metodiky zařazování branců. O její konkrétní formulaci nemám zatím přesnou představu. Bude však nezbytné řešit i otázky souboru kritérií mírového doplňování a jejich obsahu, otázky preferencí apod.

4. Racionalizace branecké evidence

Návrh přestavby mírového doplnění počítá i se změnami v obsahu a formách branecké evidence.

Modernizace poznávacího a výběrového procesu si vynucuje odpovídající obsahovou úpravu branecké evidence.

Její obsah rozšíříme o další evidenční znaky, které jsme dosud nesledovali (např. charakteristiky mentálních vlastností, údaje o fyzické zdatnosti, zájmech branců apod.).

Braneckou evidenci, zejména způsob jejího zpracování a zakládání, ovlivní i zavedení „jednotné evidence pracujících“ — především možnost přebírat z ní některé údaje a charakteristiky budoucích branců. Realizace tohoto opatření pomůže odstranit dosavadní autarkii branecké evidence a zrychlit i zhospodárnit zpracování. Analogické řešení již některé cizí armády úspěšně zavedly (např. Švédsko).

Braneckou evidenci bude nezbytné upravit tak, aby většina údajů a charakteristik osobností brance byla zachycena v jediném evidenčním dokladu. Základním evidenčním dokumentem brance by měl i nadále zůstat „Evidenční list“, v potřebném rozsahu přepracovaný a způsobem potřebě strojového zpracování.

5. Využití moderní výpočetní techniky

V přestavbě a modernizaci systému mírového doplňování předpokládáme široké využití moderní výpočetní techniky.

Mělo by zahrnovat nejen oblast evidence, ale i oblast poznávacího a výběrového procesu (především zpracování a hodnocení výsledků testování) a v delší perspektivě i variantní a komplexní

zpracování každoročního mírového doplnění.

Všechny tři možné sféry využití moderní výpočetní techniky v mírovém doplňování jsou již v současné době předmětem různých experimentů.

První dvě sféry řeší Výzkumný ústav 401 pod souhrnným úkolem „Branci“ ve dvou vzájemně se prolínajících částech

— v části I. „Strojové zpracování evidence branců“.

— v části II. „Strojové zpracování výběru a doplňování útvarů branci“.

Třetí sféra a to strojové zpracování a hodnocení výsledků psychologického testování řeší lékařská psychologická výběrová stanice ÚVN a 21. výpočetní a informační středisko.

Na závěr se pokusím velmi stručně nastínit postup přestavby a modernizace mírového doplňování.

Existují prakticky dvě možné metody přestavby, a to

— **metoda frontální přestavby**, tj. všech složek mírového doplňování v jednom časovém intervalu,

— **metoda etapové přestavby**, tj. po jednotlivých částech v přesně vymezených etapách.

Pro přestavbu a modernizaci mírového doplňování frontální metodou nemáme potřebnou pracovní kapacitu a proto jediná možnost je etapové řešení přestavby.

Celkový projekt přestavby můžeme rozdělit do 3 etap:

— **1. etapa** — modernizace poznávacího a výběrového procesu a souběžně s tím i projekce nové organizace odvodního řízení. Součástí je i řešení strojového zpracování evidence branců;

— **2. etapa** — modernizace metodiky zařazování branců do útvarů a funkcí. Souběžně řešit i úkol strojového zpracování doplnění útvarů;

— **3. etapa** — propracování celkového systému mírového doplňování a jeho jednotlivých složek, časová instalace jednotlivých etap mírového doplňování. Dále pak celkové řešení strojového zpracování mírového doplňování.

Obsahová náplň jednotlivých etap vychází z požadavku, aby řešení úkolů přestavby na sebe funkčně navazovalo, aby řešení úkolů další etapy vycházelo z vý-

sledků etapy předchozí. Např. nelze přistoupit k řešení metodiky zařazování branců, aniž bychom v podstatě ukončili přestavbu a modernizaci poznávacího procesu. Rovněž nemůžeme přistoupit k celkovému řešení systému mírového doplňování, pokud nemáme vyřešenu obsahově i organizačně řadu jeho základních složek. Je sice možné, že řešení obsahové náplně dalších etap přestavby vyvolá i určité korektivy v řešení otázek předchozích etap, nemělo by však změnit podstatu jejich řešení.

Metoda přestavby mírového doplňování vychází dále z předpokladu, že využijeme v co největší míře výsledků jednotlivých úkolů přestavby i pro okamžitou praxi mírového doplňování. Je to správné ze dvou důvodů:

a) výsledky řešení podstatně pomohou k okamžitému pozitivnímu ovlivnění praxe mírového doplňování: Např. předpokládáme, že výsledky II. experimentu psychologického testování mohou být základní bázi pro výběr branců do některých speciálních a náročných funkcí. Rovněž podkladové materiály k zpracování profesiogramů využijeme pro obsahové vymezení výběru branců pro vybraná ČVO a funkce, jež předpokládáme školit ve výcvikových útvarech (viz VM č. 8/1968 str. 21—30 „K systému přípravy vojsk“).

b) výsledky řešení jednotlivých úkolů může praxe účinně korigovat a zároveň objevit včas další úskalí, jež by pozitivní úlohu nových opatření v praxi mírového doplňování omezovala.